

Velká hra o ceny: AKTIVITY DRUHÉ ETAPY „Naši živí sousedé“

Druhou etapu Velké hry o ceny jsme zaměřili na nejrůznější možnosti, jak přilákat malé i větší zvířáčky k Vám do Vaší zahrady či okolí domu. Zahrada totiž může být „živá“ v kterékoliv roční době. Pokud ale chcete, aby Vaše zahrada ožila, musíte zvířatům poskytnout životní prostor – místa k úkrytu a také samozřejmě potravu. Vzhledem k tomu, že přirozených přírodních prostředí ubývá, můžete sami uměle vytvořit různá zákoutí a obydlí pro různé druhy zvířat a i Vaším dětem tak zpestřit možnosti pozorování a kontaktu s drobnými živáčky.

Co získají Vaše děti?

Ekopsycholog Jan Krajhanzl ve své studii Děti a příroda (www.vztahkprirode.cz) uvádí, že „pro předškolní děti jsou zvířata velmi důležitá. Přitahují jejich pozornost, děti je kreslí, vypráví si o nich a zpívají - a podle studií ovlivňuje častá interakce se zvířaty i teprve rodičí se sebepojetí (identitu) malého dítěte. Také soucitu s přírodním světem se předškoláci učí především prostřednictvím malých zvířat. Chvilu, kdy se dozvědí o úmrtí ptáčete nebo ježka, který žil na zahradě mateřské školy, dokážou některé z nich rozesmtnit až rozhořčit už ve čtyřech letech.

Vcítění malých dětí do jiných přírodních druhů je nicméně značně nahodilé - svou roli hraje jak subjektivní podobnost přírodního druhu dítěti, tak vztah dítěte ke konkrétnímu stvoření. Ukazuje se, že hlubší vazbu si děti vytvářejí ke zvířatům, které mohly delší dobu pozorovat a pak se o ně samy starat.“

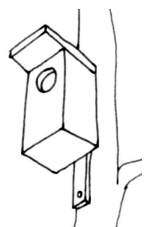
Co to přinese Vaším živým sousedům?

V posledních letech sledujeme úbytek biodiverzity v okolí lidských sídlišť. Mnozí živočichové, kteří člověka u jeho sídlišť provázeli po staletí, najednou rychle mizí. Je zřejmé, že jednou z nejdůležitějších příčin je změna péče o zahrady. V posledním desetiletí pozorujeme, jak se zahrady stále více izolují neprostupnými ploty, ze zahrad mizí ovocné stromy, vysazují se na nich zdejší přírodě cizí druhy rostlin, intenzivně se sečou trávníky, používá se více chemických prostředků a nevhodná technika. V následujícím textu Vám chceme nabídnout několik možností, jak nalákat zpět do zahrady některé živočichy.

„Čtyřlístkové“ aktivity druhé etapy Velké hry o ceny:

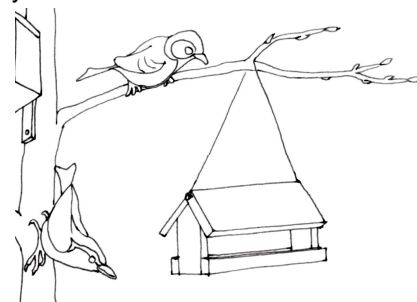
Nezapomeňte ke každé splněné aktivitě vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry!!!

Velmi důležitou, součástí všech následujících aktivit je pozorování různých živáčků (možná přitom nasbíráte ještě nějaké čtyřlístky do první etapy). K tomu můžete využít badatelského náčiní (skleničkové lupy, entomologické pinzety, lupy, klíče do kapsy), které nabízíme ke koupi v kavárně Ekocentra Zahrada (nabídka najdete na www.MB-eko.cz/zahrada v sekci Kavárna a šetrný krámeček).

AKTIVITA ČÍSLO 1: Ptačí budka / 5 čtyřlístků

Pořiďte si jednu či více ptačích budek (kupte, vyrobte sami či s pomocí rodičů) a nejpozději do konce Velké hry (27. 3. 2013) ji vyvěste na vhodné místo (návodů a další informace v dalším textu, stavebnice ke koupi v Ekocentru Zahrada). Na jaře s dětmi pozorujte, kdo budku obydlí. Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

AKTIVITA ČÍSLO 2: Krmení ptáků v zimě / 5 čtyřlístků

Vyvěste krmítko pro ptáky (pokud nemáte, kupte (nabízíme i v EC Zahrada), vyrobte sami či s pomocí rodičů). Umístěte tak, abyste ho mohli s dětmi denně sledovat a pozorovat, které druhy ptáčků na něj přiletí. K určování ptáků dobře poslouží ptačí pexeso a ptačí omalovánky, které jsme pro Vás přichystali. (návodů a další informace v dalším textu) Návštěvníky krmítka si v omalovánkách vybarvěte a obrázky vyvěste ve třídě.

Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

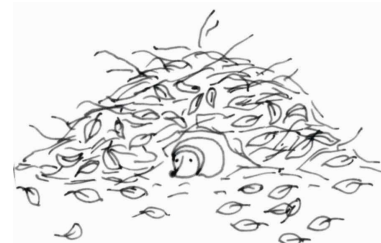
AKTIVITA ČÍSLO 3: Hmyzí hotel / 5 čtyřlístků

Hmyzí hotýlek nebo domek pro berušky – to je další možnost, jak přilákat užitečné živáčky do Vaší zahrady. Jak ho vyrobit a kam ho umístit, to vše opět najdete v následujícím textu (stavebnici kostry Hmyzího hotýlku koupíte i v EC Zahrada). Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

AKTIVITA ČÍSLO 4: Úkryt pro ježka / 5 čtyřlístků

Připravte s dětmi úkryt pro velmi užitečného ježka. Začátek prosince pro tuto aktivitu už není úplně ideální, ale ježek potřebuje nejen zimoviště, ale i obydlí během roku. Zkuste mu tedy do jara nějaké přichystat a uvidíte, zda se v něm ubytuje během roku. Stačí, když ponecháte v rohu zahrady velkou hromadu větví a listů. Můžete se rozhodnout i pro luxusnější variantu ubytování – návod najdete dále v textu.

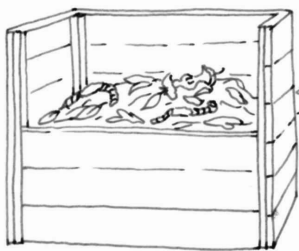
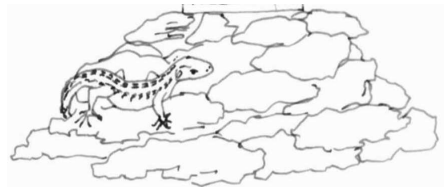
Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

AKTIVITA ČÍSLO 5: Přírodní úkryt / 5 čtyřlístků

Pět čtyřlístků bude Vašich, když na své zahradě vybudujete s dětmi či rodiči libovolný přírodní úkryt (suchou zídku, hromadu kamení, hromadu silnějších větví apod.), kde by se mohli ubytovat další velmi užiteční živočichové - např. ještěrky, slepýši apod. Více dále v textu.

Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

AKTIVITA ČÍSLO 6: Žížalí zoo / 10 - 20 čtyřlístků

Založte si v zahradě úžasné žížalí zoo, žížaly často krmíte a pozorujete s dětmi, kdo další se v žížalí zoo ubytuje. Jednodušší variantou je malé domácí žížalí zoo za 10 čtyřlístků, které můžete mít a pozorovat uvnitř budovy. Kromě bohatých pozorovacích možností samozřejmě dětem poskytnete výchovný vzor, jak správně zacházet s cenným organickým odpadem, aby nekončil na skládce. Pokud žížalí zoo velké či malé již máte a s dětmi využíváte k pozorování, můžete si čtyřlístky také připsat (vybarvit), ale nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry. Podrobnosti k této aktivitě najdete dále v textu.

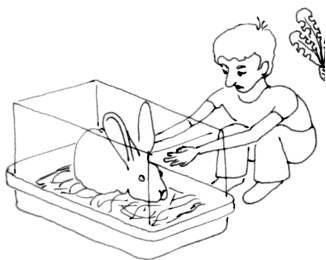
AKTIVITA ČÍSLO 7: Ptačí koupelna / 5 čtyřlístků

Vybudujte na zahradě ptačí koupelnu a pozorujte s dětmi, kdo ji navštíví a využije. Jednoduché rady, jak na to, najdete v dalším textu.

Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

AKTIVITA ČÍSLO 8: Péče o mazlíčka / 10 čtyřlístků

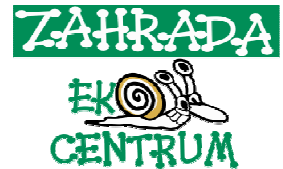
Kontakt se živými zvířaty je pro malé děti velmi důležitý. Získávají cenné návyky při péči o své mazlíčky, učí se soucitu s živým tvorem a vytvářejí si k němu citovou vazbu.

Pokud nějakého mazlíčka ve své třídě máte a děti se o něj starají, nakreslete či napište o tom na další list Vaší kroniky. Pokud se rozhodnete si ho pořídít, několik typů jak na to najdete je dále v textu.

Nezapomeňte o tom vytvořit list do Vaší Kroniky Velké hry.

Milí rodiče,

Vaše děti se spolu s paní učitelkou účastní Velké hry o ceny Ekocentra Zahrada. Druhá etapa je zaměřena na nejrůznější možnosti, jak přilákat malé i větší živáčky do zahrady nebo do okolí domu. Zahrada totiž může být „živá“ v kterékoliv roční době. V soutěži je několik aktivit, jak zvířata přilákat tím, že jim poskytneme potravu nebo obydlí. Vaše děti tím samozřejmě získají nové možnosti k pozorování a bezpečnému zkoumání drobných i větších živočichů (lupy, pinzety, atlasy a další potřeby pro malé badatele nově nabízí šetrný obchůdek Ekocentra Zahrada).

Pokud i Vy chcete naší třídě pomoci získat cenné čtyřlístky (body) do této hry, zkuste si do půlky března vybrat a zrealizovat alespoň jednu z nabízených možností, jak oživit Vaši zahradu či okolí domu. Těm, kteří nemají žádný pozemek, je určeno Domácí žížalí miniZOO (aktivita 7).

Tady jsou:

- AKTIVITA ČÍSLO 1: **Ptačí budka**
- AKTIVITA ČÍSLO 2: **Krmení ptáků v zimě**
- AKTIVITA ČÍSLO 3: **Úkryt pro ježka**
- AKTIVITA ČÍSLO 4: **Hmyzí hotel**
- AKTIVITA ČÍSLO 5: **Přírodní úkryt**
- AKTIVITA ČÍSLO 6: **Ptačí koupelna**
- AKTIVITA ČÍSLO 7: **Žížalí zoo**

Bod – čtyřlístek pro svou třídu do Velké hry o ceny získáte, pokud o Vašem splněném rodinném úkolu podáte stručnou zprávu na čtvrtce A4 formou obrázku, několika fotek či stručného textu a odevzdáte ji Vaší paní učitelce do 21. 3. 2012.

Podrobnosti, návody, jak na to a další informace k nabízeným aktivitám najdete na webových stránkách www.mb-eko.cz/zahrada (v příspěvku Aktivity druhé etapy Velké hry).

✂-----

Milí rodiče,

Vaše děti se spolu s paní učitelkou účastní Velké hry o ceny Ekocentra Zahrada. Druhá etapa je zaměřena na nejrůznější možnosti, jak přilákat malé i větší živáčky do zahrady nebo do okolí domu. Zahrada totiž může být „živá“ v kterékoliv roční době. V soutěži je několik aktivit, jak zvířata přilákat tím, že jim poskytneme potravu nebo obydlí. Vaše děti tím samozřejmě získají nové možnosti k pozorování a bezpečnému zkoumání drobných i větších živočichů (lupy, pinzety, atlasy a další potřeby pro malé badatele nově nabízí šetrný obchůdek Ekocentra Zahrada).

Pokud i Vy chcete naší třídě pomoci získat cenné čtyřlístky (body) do této hry, zkuste si do půlky března vybrat a zrealizovat alespoň jednu z nabízených možností, jak oživit Vaši zahradu či okolí domu. Těm, kteří nemají žádný pozemek, je určeno Domácí žížalí miniZOO (aktivita 7).

Tady jsou:

- AKTIVITA ČÍSLO 1: **Ptačí budka**
- AKTIVITA ČÍSLO 2: **Krmení ptáků v zimě**
- AKTIVITA ČÍSLO 3: **Úkryt pro ježka**
- AKTIVITA ČÍSLO 4: **Hmyzí hotel**
- AKTIVITA ČÍSLO 5: **Přírodní úkryt**
- AKTIVITA ČÍSLO 6: **Ptačí koupelna**
- AKTIVITA ČÍSLO 7: **Žížalí zoo**

Bod – čtyřlístek pro svou třídu do Velké hry o ceny získáte, pokud o Vašem splněném rodinném úkolu podáte stručnou zprávu na čtvrtce A4 formou obrázku, několika fotek či stručného textu a odevzdáte ji Vaší paní učitelce do 21. 3. 2012.

Podrobnosti, návody, jak na to a další informace k nabízeným aktivitám najdete na webových stránkách www.mb-eko.cz/zahrada (v příspěvku Aktivity druhé etapy Velké hry).

AKTIVITA ČÍSLO 1: PTAČÍ BUDKA

stavby.

PROČ? Někteří ptáci potřebují k hnízdění dutiny. Těch ubývá nejen v lesích, ale i v zahradách, kde bývají staré vykotlané ovocné stromy nahrazovány novou výsadbou. Chybějící dutiny nahrazujeme hnízdními budkami.

Víte, že...?

- sýkora koňadra spotřebuje denně přibližně tolik potravy, kolik sama váží, tzn. asi 17g? Pár sýkor hnízdících 2x ročně spotřebuje tedy se svým potomstvem 75 kg hmyzu ze zahrady. Je také prokázáno, že sýkory v zimním období zlikvidují až 70% obalečů jabloňových, což se projeví pouze 2% červivostí plodů.
- při hnízdění přinesou sýkorčí rodiče svým mláďatům do hnízda až 500 housenek?

DVA NEJBĚŽNĚJŠÍ TYPY BUDEK

- SÝKORNÍK – uzavřená budka s vletovým otvorem (obsadí ho sýkorky, brhlíci – ti si možná zazdí vletový otvor podle svých potřeb)
- REHKOVNÍK – polobudka s volnou částí přední stěny k zavěšení na stěnu

ZÁSADY VÝROBY A VYVĚŠOVÁNÍ

- Vnitřní stěny musí být nehoblované, aby ptáci mohli vylézt ven.
- Dno vsazujeme zásadně dovnitř, mezi boční stěny. Jinak pod něj zatéká voda.
- Zvenku musí být budka hladká, bez výstupků nebo bidýlek - ptáci je nepotřebují a kuně nebo kočky by usnadnily dostat se dovnitř.
- Budka musí být otvíratelná pro čištění (střechou nebo stěnou). Čistíme nejlépe na podzim, kdy je budka prázdná.
- Budky zavěšujeme na lištu nebo pomocí očka z drátu na hřebík na nepřilíš zavětvené kmene (kvůli predátorům). Pro strom je menší zlo natlouct do kmene dva hřebíky, než ho udusit drátem kolem kmene (strom roste a zvětšuje svůj objem). Na orientaci ke světovým stranám nezáleží, je ale dobré neotáčet vletový otvor proti převládajícímu směru větru a nevěšet budku tak, aby byla nekrytá na poledním slunci.
- Budky vyvешujeme nejlépe na podzim či v zimě.

NÁVODY NA VÝROBU BUDEK - najdete v příloze, **PŘIPRAVENÉ POLOTOVARY** pro sestavení obou typů budek i s návodem zakoupíte v Ekocentru Zahrada (viz www.MB-eko.cz/zahrada sekce Kavárna a šetrný obchůdek).

UŽITEČNÉ ODKAZY:

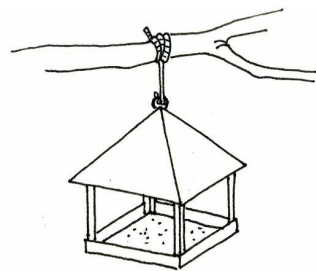
www.ptacizahrady.cz; www.cso.cz

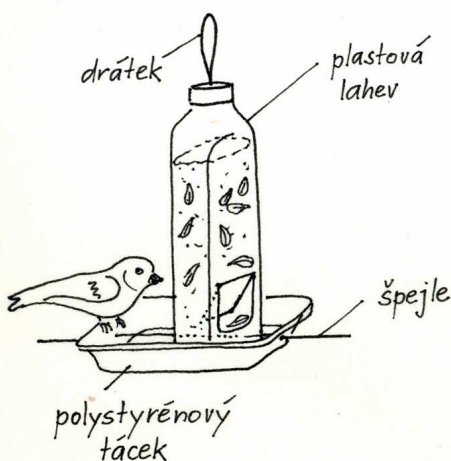
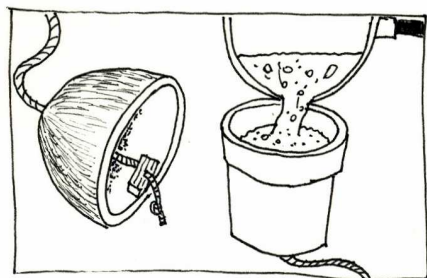
V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 2: KRMENÍ PTÁKŮ V ZIMĚ

PROČ? Před příchodem zimy vyvěšujeme ptačí krmítka, neboť ubývá přirozených zdrojů potravy pro ptáky, jako jsou staré stromy, nejrůznější keře, odkvetlé trávy a bodláčí, zbylé plody ovoce na stromech apod. nebo je potrava schovaná pod sněhem. Pokud chceme ptákům přežít těžkého zimního období ulehčit, nabídneme jim pravidelně doplňované menu na krmítku. Teď už sice není úplně nejvhodnější čas pro vyvěšení nového krmítka tam, kde na něj ptáci nejsou zvyklí - možná jich tuto zimu mnoho nepřiletí, ale průzkumníci si místo zapamatují pokud ho příště vyvěsíte už na začátku listopadu, budete mít o návštěvníky postaráno.

a

JAK VYROBIT KRMÍTKO? Existují nejrůznější typy krmítek a je jen na Vás, které si vyberete. Při výrobě krmítka se fantazii meze nekladou. Nejčastějším materiálem na krmítka je dřevo. V příloze najdete návod na výrobu jednoduchého krmítka ze dřeva, připravené polotovary pro něj můžete zakoupit v Ekocentru Zahrada..

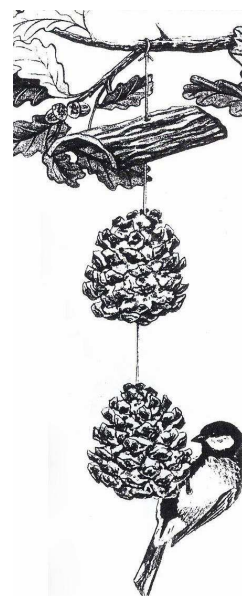
Můžete použít i odpadový materiál – plast. Z PET lahve a polystyrenového táčku, který k lahvi připevníte špejlí, můžete vytvořit samonásypné krmítko pro

drobné ptactvo. (obr. vpravo)

S malými dětmi můžete navlékat na pevnou reznou nit nebo provázek různá semena, bobule nebo kousky ovoce. Materiál se dá navlékat i na špejle a ty pak zavěsíte na stromy.

Krmítkem může být i velká šiška namočená v tukové směsi (viz dále), půlka kokosového ořechu nebo polínko s vyvrtanými otvory pro vtlačení směsi se semínky (viz dále).

Směsí, ořechy nebo lojem jdou plnit i barevné sítky od ovoce, ze kterých ptáci snadno obsah vyzobou.

CO NA KRMÍTKO? Asi nejoblíbenějším ptačím krmením jsou slunečnicová semínka. Milují je všichni pěvci, zvláště sýkorky a zvonci, hrdličky i šplhavci - brhlíci, strakapoudi. Pokud máte celé zralé květy slunečnic, ptáci je do posledního zrnka vyzobou. Pěnkavy a dlasky zase přilákáte na ovesné vločky, ale i na různá semena plevelů a obilovin. Dále můžete na krmítka sypat proso, len, mák, dýňová semínka, jáhly, vlašské ořechy, rozinky, různé bobuloviny (hložinky, bezinky, jeřabiny, ptačí zob). Kosi a drozdi nepohrdnou celým jablkem. Najdou si ho na trávníku nebo ho můžete nabodnout na bodec z prkýnka a velkého hřebíku. Zpestřením ptačí potravy jsou i svazečky bodláků, jitrocele nebo prosa, připevněné ke krmítku. Barevný stehlík je určitě vyzobe.

Pokud seženeme syrový nevařený lůj, zavěsíme ho na drát nebo pevný provázek a nabídneme sýkorkám a strakapoudům. Zavěšujeme ho do stínu, aby neroztával a nežluknul.

NIKDY NEDÁVÁME solený špek, čerstvé ani tvrdé pečivo (ostré drobky chleba mohou poranit ptákům jícen), dále na krmítka nepatří zbytky solených, kořeněných a uzených jídel. Stejně tak ptáky nekrmíme zbytky vánočního cukroví (zejména s krémem a čokoládou) ani plesnivými či zkaženými zbytky potravin.

Tuková směs - tzv. ptačí pudink – smícháme dohromady strouhanku, strouhaný sýr, buráky, ořechy, slunečnicová semínka, proso, len, ovesné vločky, rozdrčené vařené brambory apod. a zalijeme rozpuštěným tukem (lze použít sádlo, syrový lůj nebo i ztužený tuk Omega). Necháme zchladnout a před ztuhnutím směsí naplníme květináče, tuková polénka, půlky kokosových ořechů, namáčíme do ní šišky nebo celé větvičky jehličnanů.

ZÁSADY UMISŤOVÁNÍ KRMÍTEK

- krmítko vyvěšujeme od začátku listopadu do konce března
- krmítko umístíme na závětrné, klidné, stinné místo blízko keřů nebo stromů (2- 3m od nich kvůli predátorům), vhodný je okenní parapet, pokud dáváme krmítko na kůl, mělo by být ve výšce alespoň 1,5 m nad zemí
- krmení by nemělo nikdy dojít, jinak ptáci krmítko brzy opustí
- krmítko pravidelně čistíme
- krmení by nemělo vlhnout a nemělo by být smeteno větrem
- krmítko by nemělo být pro ptáky nebezpečné (trčící hřebíky, dráty apod.)

K tomuto tématu od nás dostáváte Ptačí omalovánky a pexeso s 18 druhy nejběžnějších ptáků, které můžeme spatřit na krmítku; dále plakát Ptáci na krmítku vydaný ČSOP.

PŘIPRAVENÉ POLOTOVARY pro sestavení krmítka i s návodem zakoupíte v Ekocentru Zahrada (viz www.MB-eko.cz/zahrada sekce Kavárna a šetrný obchůdek).

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.ptacizahrady.cz, www.birdlife.com

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 3: HMYZÍ HOTEL

PROČ? Domečky pro hmyz často osidlují včely samotářky (různé čalounice, pískorypky, zednice či drvodělky). Jsou to důležití opylovači ovocných dřevin, kteří létají i za nižších teplot než včela medonosná, nevadí jim ani déšť a pro pozorování dětmi jsou zcela bezpeční, neboť nemají žihadlo. Někteří si jako hnízdní komůrky vyhrabávají díry v zemi nebo vykusují chodbičky v suchých rostlinných stvolech, jiné využívají škvíry v zídkách nebo chodbičky vyžrané brouky v mrtvém dřevě.

Ve hmyzích hotýlcích se mohou ubytovat i různé jiné druhy hmyzu – např. berušky, škvoři nebo zlatoočka. Tito živočichové jsou velkými pomocníky zahradníků, žijí se totiž velkým množstvím hmyzích škůdců, mšic.

V posledních desetiletích všech druhů včel i hmyzu rapidně ubývá v důsledku likvidace jejich biotopů. Je jen na nás, zda se počty našich důležitých pomocníků zase zvýší.

CO JE TO HMYZÍ HOTEL? Vyrobením takového domečku pro různé druhy hmyzu poskytnete na minimálním prostoru možnost přibytí pro mnoho hmyzích druhů. Domek postavíte poměrně snadno.

Jedná se o dřevěnou, betonovou nebo plastovou konstrukci vyplněnou různými druhy přírodního materiálu. Používají se rákosová stébla, jíl, větve s měkkou dužninou (např. bezové), stonky slunečnic, divizny, bodláku, staré děrované cihly, dřevěná polínka s navrtanými dírami, šišky, sláma, hlína, jíl (s otvůrkou), apod., prostě materiály, kterými vytvoříme nejrůznější skulinky a chodbičky pro ubytování hmyzu (úkryt a možnost naklást vajíčka) na zimu. Celou čelní stěnu hotýlku je dobré chránit pletivem před ptáky.

Zabydlené otvory poznáme podle toho, že mají uzavřený, zavíčkovaný vchod. Pokud mezi přírodní materiály vložíme skleněné nebo průhledné plastové trubičky, budeme je moci s dětmi občas vytáhnout a pozorovat, kdo se v trubičce zabydlel.

JAK NA TO?

Do dřevěné kostry z neopracovaného dřeva (nejlépe borového či modřínového) o velikosti cca 40 x 30cm (ale velikost není rozhodující), vkládáme různé přírodní materiály jako interiér domečku.

Nemontujeme zadní stranu, aby byl pro živočichy přístupný z obou stran.

obr. z knihy Ch. Martin: Holz im naturnahen Garten av BUCH Wien 2009

Jako hmyzí hotýlek můžete použít i kvádr dřeva, do kterého vyvrtáte dírky o průměru 2-10 mm. Hloubka dírky by měla být cca 10 x větší než její průměr. Hotový hmyzí hotýlek pověste nebo postavte na místo chráněné před nepřízní počasí, otočte nejlépe směrem k jihu.

Plastová láhev s vlnitým papírem či dutými stéblky trav a rákosu poslouží jako úkryt pro mnoho druhů hmyzu.

Další možností, jak zhotovit hmyzí hotýlek, je plastová láhev bez dna vyplněná vlnitým papírem či dutými stéblky trav a rákosu (podle časopisu Krása našeho domova, podzim/zima 2004, s. 15)

Připravené díly pro sestavení kostry hmyzího hotýlku můžete zakoupit v Ekocentru Zahrada (viz www.MB-eko.cz/zahrada sekce Kavárna a šetrný obchůdek)

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.vcelky.cz; www.zelenadomacnost.com/poradna; www.prirodnizahrada.cz; www.vcelkysamotarky.cz

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 4: ÚKRYT PRO JEŽKA

PROČ? Ježek je hmyzožravec, má na svém jídelníčku i spoustu obtížného hmyzu, jako jsou různé červi, slimáci, další měkkýši apod. Pokud v listopadu venku na zahradě potkáte ježka, který se Vám bude zdát velmi malý, zvažte ho a pokud navážíte méně než 700g, přineste ho k nám do Ekocentra Zahrada DDM a my se o něj postaráme. Zachráníte mu tak život – sám by takto hubený nepřežil. Ježci nad 700g přežijí zimu v pohodě sami, pokud najdou vhodný úkryt.

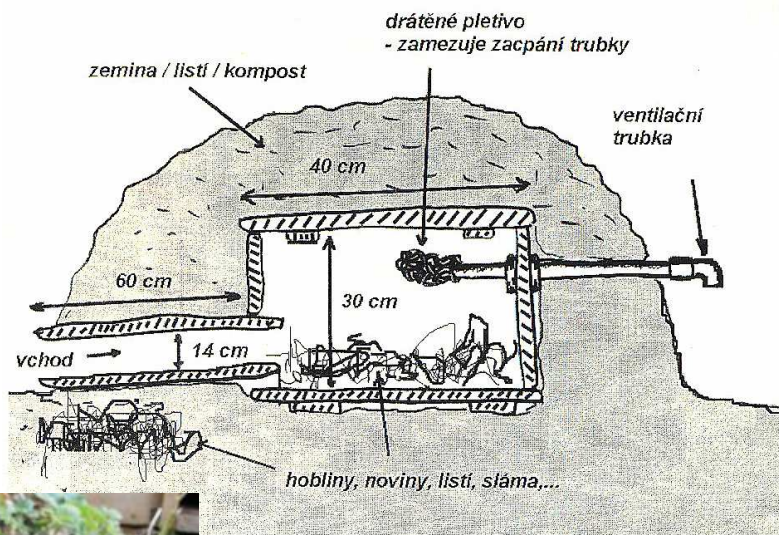
JAK POMOCI? Dospělému ježkovi můžete pomoci sami u Vás na zahradě tak, že mu poskytnete možnost ubytování. Konec listopadu není pro tuto aktivitu úplně ideální, ale ježek potřebuje nejen zimoviště, ale i obydlí během roku. Zkuste mu tedy do jara nějaké přichystat a uvidíte, zda se v něm na jaře či v létě ubytuje. Stačí, když ponecháte v rohu zahrady velkou hromadu větví a listů.

Luxusnější variantou je vybudování ježčího domku podle

přiloženého návodu. Domek tvoří dřevěná bedna vystlaná suchým listím, slámou, novinami a větraná např. novodurovou trubkou, jako na obrázku z ČSOP Vlašim (www.csop.cz). Bedna je zasypaná hlínou, listím či kompostem jako izolační vrstvou.

Lákadlem pro ježka je i voňavá strava. Můžete ho nalákat na misku dobrého masa z kočičí konzervy nebo na vařené kuřecí krky či syrové hovězí maso.

Na takové dobrotě si ale bohužel může smlsnout i kdokoli jiný (kočka, kuna, potkan...). S ohledem na hygienu je třeba krmení každý den měnit a misku udržovat v čistotě.

Nevýhodou je, že aktivního ježka můžete pozorovat pouze po setmění, což může být ale zajímavá atrakce pro společné spaní či večerní akci ve škole či školce..

Domek pro ježky – www.zelenadomacnost.com

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.csopvlasim.cz/stanice/rady/jezci.php

<http://www.zvirevnouzi.cz/zvireci-poradna/jezci/>

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 5: PŘÍRODNÍ ÚKRYT

PROČ? Vítanými společníky a pomocníky na zahradě nejsou jenom ptáci. Spoustu much, komárů, housenek, plžů i mláďat nevídaných hlodavců zkonzumují také ještěrky a slepýši. Hlodavce i větší hmyz loví i užovka hladká. Navíc tím, že jim přichystáme přátelské prostředí, přispíváme k jejich ochraně. Jsou totiž ohrožováni a hubeni různými zásahy do přírody, automobilismem, jedy v zemědělství, mají stále méně přirozeného prostředí.

JAK NA TO? Na zahradě se budou ještěrky, hadi i slepýši držet, pokud jim poskytneme dostatek úkrytů. Mnohdy stačí hromada kamení a dřeva v klidném koutě, kterou nepřemísťujeme. Ideální jsou také suché zídky, vystavěné z kamenů kladených na sebe bez malty, popř. vyplněných různorodou sutí. Spáry mezi kameny můžeme také vyplnit zeminou a osadit drobnými skalničkami, některé skuliny ovšem necháme záměrně volné jako úkryty.

Užovky potřebují také dostatek hustých keřů (svědčí také ptákům a ježkům), pod které se v parném létě rády schovávají. Jako zimoviště poslouží všem plazům dobře přístupný kompost nebo velká kupa listů překrytá vrstvou klacků.

JAK ZIMUJÍ? Ve strnulém stavu díky své studenokrevnosti vydrží plazi o hladu bez problémů řadu měsíců, ale nesmí zcela promrznout. Proto je pro ně vhodný úkryt životně důležitý. Užovky rády zimují pohromadě v propletených hadích klubkách, ještěrky spí obvykle samostatně nebo v párech.

Když na zahradě objevíme užovku, která se nehýbe a vypadá jako mrtvá, není třeba ji hned pohřbívat. Stavění se mrtvou je totiž jeden z nejčastějších obranných manévrů užovek.

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 6: ŽÍŽALÍ ZOO

PROČ? Kompostování je jediná forma recyklace, kterou můžeme svépomocí realizovat v „domácích“ podmínkách. S téměř nulovými náklady jsme schopni přeměnit bioodpad na kvalitní hnojivo – kompost. Přidanou hodnotou pro nás pedagogy, kteří pracují s malými dětmi, je to, že v kompostu (v žížalí zoo) můžeme celoročně pozorovat velké množství živáčků – rozkladačů a objeovat, co se uvnitř děje.

PLUSY PRO KOMPOST (ŽÍŽALÍ ZOO):

- snížíme množství směsného odpadu až o 40%
- zbavíme směsný odpad zápachu
- vyrobíme si kvalitní kompost (hnojivo)
- vrátíme do půdy, co z ní bereme a co v ní chybí
- dětem připravíme zajímavé prostředí k bezpečnému pozorování spousty drobných živočichů
- děti získají zdravé návyky recyklování cenného organického odpadu
- děti na vlastní kůži zažijí a pochopí, jak probíhá cyklus hmoty v ekosystému, jehož jsme součástí.
- přispějeme k prevenci globálního oteplování klimatu a extrémních klimatických jevů (povodně, vichřice)

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA KOMPOSTOVÁNÍ najdete v příloze Parta ze žížalí zoo.

Stavebnici zahradního kompostéru nebo malý domácí kompostér je k zakoupení v Ekocentru Zahrada. Dále můžete využít puzzle Kompost a plakát, který od nás dostáváte.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.ekodomov.cz

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 7: PTAČÍ KOUPELNA

PROČ? I ptáci stejně jako všechno živé potřebují vodu k přežití. Část vody přijímají v potravě, pokud je její množství nedostatečné, slétají se k napajedlům, pítkům a koupadlům. Mají-li ptáci dostatek vody, neozobávají tolik měkké ovoce v zahradě (jahody, třešně...).

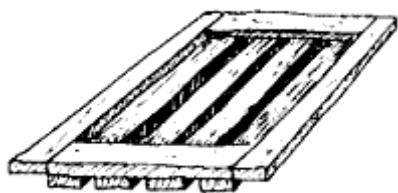
CO MŮŽE SLOUŽIT JAKO PTAČÍ KOUPELNA?

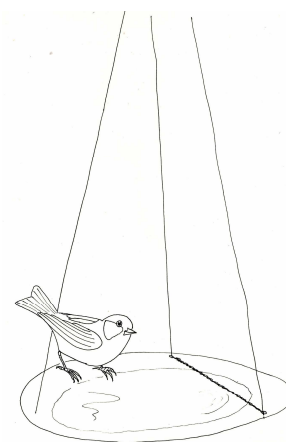
misku z keramiky

- Místa, kde se tvoří pravidelně kaluže, vymažeme jílem, zpevníme pískem nebo vydláždíme kamením či štěrkem. Vodu pravidelně doléváme, znečištěnou vodu vymeteme koštětem a vyměníme.
- Jako pítko může sloužit jakákoliv mělká nádoba s vodou (mísa, pekáč...). Pokud má nádoba hloubku větší než 10cm, nasypeme do ní štěrk nebo písek. Vložíme větší kámen vyčnívající nad hladinu, na který mohou ptáci usednout. Nádobu můžeme zapustit do země nebo umístit kamkoliv, kde ptáky přiláká.
- Lze využít i různá místa s prohlubní – vydlabaný pařez, větší kámen s důlkem ...
- Pítko mohou vyrobit samy děti – mělkou

- Trochu náročnější je pítko z měděného plechu tloušťky 0,9mm (vystřížený kruh o průměru 45cm a rozklepaný na dece nebo koberci do tvaru mělké misky) a drátku (viz obrázek vpravo).

- Jednoduché napajedlo můžeme také zhotovit z laťového rámu, na který volně za okraje přibijeme plastovou folii nebo lepenku a zapustíme do země či připevníme na cca 1m vysoké kůly, aby byli ptáci lépe chráněni proti predátorům. Hloubka takového napajedla by měla být 5-10cm. Pro snadnější přístup položíme na dno 2 - 3 kameny. Minimální velikost by měla být 30x30 cm, optimální cca 40x60 cm. (www.birdlife.cz)

KAM PÍTKO UMÍSTIT?

Pítko pro ptáky umísťujeme na přehledné místo do bezpečné vzdálenosti od keřů a stromů, které by mohly poskytovat úkryt ptačím predátorům. Stromy a keře by měly být ve vzdálenosti cca 8-10 m od napajedla (stromy mohou být i blíže). Ptáci se v nich mohou ukrýt před případným nebezpečím a také sem často po koupeli zaletují, aby si osušili promáčené peří. Z těchto úkrytů můžeme rovněž pozorovat život u vody. Vodou plníme pítka od dubna do prvních mrazů.

Vodu v pítku často vyměňujeme, k tomu využijeme zahradní konev nebo hadici. Dbáme přitom na hygienu dětí.

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.ptacizahrady.cz ; www.birdlife.com

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.

AKTIVITA ČÍSLO 8: PÉČE O MAZLÍČKA

PROČ? Ekopsycholog Jan Krajhanzl ve své studii Děti a příroda (www.vztahkprirode.cz) uvádí, že kontakt se živými zvířaty je pro malé děti velmi důležitý. Získávají cenné návyky při péči o své mazlíčky, učí se soucitu s živým tvorem a vytvářejí si k němu citovou vazbu. Ukazuje se, že hlubší vazbu si děti vytvářejí ke zvířatům, které mohly delší dobu pozorovat a pak se o ně samy starat.

NAŠE DOPORUČENÍ

Velmi vhodnými zvířaty k chovu i pozorování v mateřské školce nebo na 1. stupni ZŠ jsou různí bezobratlí. K nim patří např. pakobylky a strašilky nebo různé druhy hlemýžďů, třeba afričtí šneci – oblovy. Jejich chov je velmi nenáročný a vzhledem k pomalému pohybu se nechají i velmi dobře pozorovat.

Pokud se pro chov pakobylek nebo oblovek rozhodnete, můžeme Vám jich pro začátek malé množství darovat u nás v Ekocentru Zahrada. Více informací o chovu najdete na webových stránkách:

oblovy: www.achatina.cz

pakobylky: www.strasilky.cz

<http://pakobylky.7x.cz>

Pro zkušenější jsou vhodná např. morčata (více informací na www.kralici.cz/morcata), zakrslí králíci (www.kralici.cz) nebo velmi inteligentní a čistotní potkani.

Po stránce legislativy je chování domácího mazlíčka ve třídě MŠ či ZŠ bez problémů, žádná právní norma ani jiné nařízení to nezakazuje ani nijak neomezuje. Je dobré o tom informovat rodiče a samozřejmě ohlídat dodržování hygieny. Ze seriózního průzkumu Dr. Jančaříkové vyplývá, že 49% MŠ ve středočeském kraji a v Praze v současné době chová nějaké zvíře.

Případné dotazy k problematice chovu zvířat v MŠ kvalifikovaně zodpoví Dr. Jančaříková na úvodním semináři ke třetí etapě Velké hry.

V kavárně Ekocentra Zahrada seženete pro aktivity s dětmi též lupy, pinzety, kompostéry, budky, krmítka a určovací klíče do kapsy. Aktuální nabídka na www.mb-eko.cz/zahrada.